

**Rapportage vondstmelding:
Oostende, zeedijk (thv. Hertstraat)**

I. Verslaggevers:

Inge Zeebroek, erfgoedonderzoeker (heden: erfgoedconsulent), OE, K. Albert II-laan 19,
bus 5, 1210 Brussel, 09/276 24 53

Datum melding: 29-05-2009

II. Identificatie

Provincie(s): West-Vlaanderen

Gemeente(n): Oostende

Deelgemeenten(n): Oostende

Kadastergegevens: afdeling 11, sectie A, openbaar domein (zeedijk zn.)

Naam van de site: Oostende, zeedijk (thv Hertstraat)

III. Archeologische nota

Aanleiding van de vondst

Op de Albert I-promenade ter hoogte van de Hertstraat werd op 29 mei 2009 een archeologische vondst aangetroffen. Dit gebeurde naar aanleiding van de renovatiewerken en de daarmee gepaard gaande rioleringswerken aan de Albert I-promenade en de zijstraten van de zone tussen het kursaal en het Zeeheldenmonument door het agentschap voor maritieme dienstverlening en Kust – Afdeling Kust. De vondst werd gemeld aan het agentschap R-O Vlaanderen en op 29 mei werd de archeologische structuur geregistreerd door het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed. Het bleef bij deze registratie, er werd niet overgegaan tot verder onderzoek.

Op het terrein werden enkele globale opmetingen en fotografische registraties uitgevoerd. De lokalisatie van de structuur is gebaseerd op een schets.

Beschrijving van de structuur

Het betreft een bakstenen structuur met bakstenen gewelf in kops geplaatste bakstenen, nog steeds in opstand en verbonden met harde cement. Deze gang was zuidwest-noordoost georiënteerd en volgt daarmee de oriëntatie van de huidige kustlijn en zeedijk. Het middelpunt van deze gang (zuidwestelijke) was 3,75 m van de hoek van het hoekpand Hertstraat-Albert I-promenade gelegen (op de overgang van de stoep met de straat) (fig. 6). De gang was t.h.v. de Hertstraat doorbroken bij de aanleg van een rioleringsput, wat wellicht de reden van de vondstmelding was. De noordoostelijke gang was niet toegankelijk en werd niet geregistreerd (fig.2). De zuidwestelijke gang was tot 8 meter ver te volgen waarna de structuur ingestort was. Na 2 meter vanaf de registratie heeft hij een aftakking naar het noordwesten (fig.1) en na 6 meter maakt hij een afsplitsing richting zuidoosten. De noordwestelijke aftakking was ook weer ingestort na een 2-tal meter en de zuidoostelijke aftakking eindigde volgens de fotografische opnames na ca. 2 meter op een muurtje.

Fig. 1 Zuidwestgang met puin onderin en afsplitsing richting noordwesten.

Fig. 2 Zicht vanuit de zuidwestelijke gang met het door de rioleringsput vernielde stuk en de niet toegankelijke gang richting noordoosten.

De structuur heeft een minimum hoogte van 120cm. Binnenwerks heeft deze een breedte van 120cm en buitenwerks 191cm. De muren in opstand hebben een dikte van 37-38cm en het gewelf heeft een dikte van 20cm (fig.3). Het hoogste punt van de gewelf bevindt zich op 8,96mTAW. (fig.4)

Fig. 3 Detail van de aanzet van het gewelf.

Fig. 4 Detail van de gang richting zuidwesten.

Interpretatie

De structuur maakt deel uit van de Atlantikwall, een verdedigingslinie van Noorwegen tot Spanje die tijdens WO II werd opgetrokken door de Duitse bezetter tegen een inval van de geallieerden en ter bescherming van de havens.

In tegenstelling tot wat de naam doet vermoeden bestond de Atlantikwall niet uit een aaneengesloten geheel van verdedigingswerken maar uit verschillende kustbatterijen, versperringen en ondersteuningsbunkers die op strategische plaatsen werden aangelegd. In Raversijde, net ten westen van Oostende is een gedeelte van deze Atlantikwall (fig.5), bestaande uit ondergrondse en open loopgraven en diverse types bunkers (geschuts-, observatie-, artillerie, personeels-, en communicatiebunkers) en personeelsverblijven, geschutsstellingen over een afstand van 800m bewaard en gerestaureerd. Op die locatie bleef ook een gedeelte van batterij *Saltzwedel Neu* bewaard, gebouwd door de Kriegsmarine vanaf 1941, die oorspronkelijk de Oostendse haven moest verdedigen en vanaf 1942 werd ingeschakeld in de Atlantikwall. Een aantal van de bunkers uit deze batterij werden verbonden door lange overwelfde bakstenen gangen.

Fig. 5 Overdekte bakstenen gang zoals aangetroffen op het domein te Raversijde.

De bakstenen gangen aangetroffen op de zeedijk in Oostende vertonen duidelijk grote gelijkenis met deze van de bewaarde batterij *Saltzwedel Neu* in Raversijde wat de robuuste bouwstijl en typologie betreft. Ook de locatie en de oriëntatie geeft aan dat we met eenzelfde structuur te maken hebben.

Uit bronnen blijkt dan ook dat op de locatie van het kursaal en verspreid over de zeedijk verschillende posten met afweergeschut gelokaliseerd waren. Via de gangen konden manschappen zich verplaatsen van deze ene naar de andere post.

Blijkens proefboringen, uitgevoerd door de aannemer der werken, verliep de tunnel van het kursaal (ten westen van de vindplaats) tot het zeeliedenmonument (ten oosten van de vindplaats), over een afstand van 900 m. Op enkele plaatsen bleek deze ingestort te zijn.

IV Bibliografie

http://nl.wikipedia.org/wiki/Openluchtmuseum_Atlantikwall, geraadpleegd op 30/06/2014

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Atlantikwall>, geraadpleegd op 30/06/2014

<https://inventaris.onroerendergoed.be/dibe/relict/56603>, geraadpleegd op 30/06/2014

<http://www.nieuwsblad.be/article/detail.aspx?articleid=GFQ2AT00P>, geraadpleegd op 30/06/2014

V. Trefwoorden

Nieuwste tijd, WOII, toevallsvondst, opgraving, militaire gebouwen, linie

VI. Kaart.

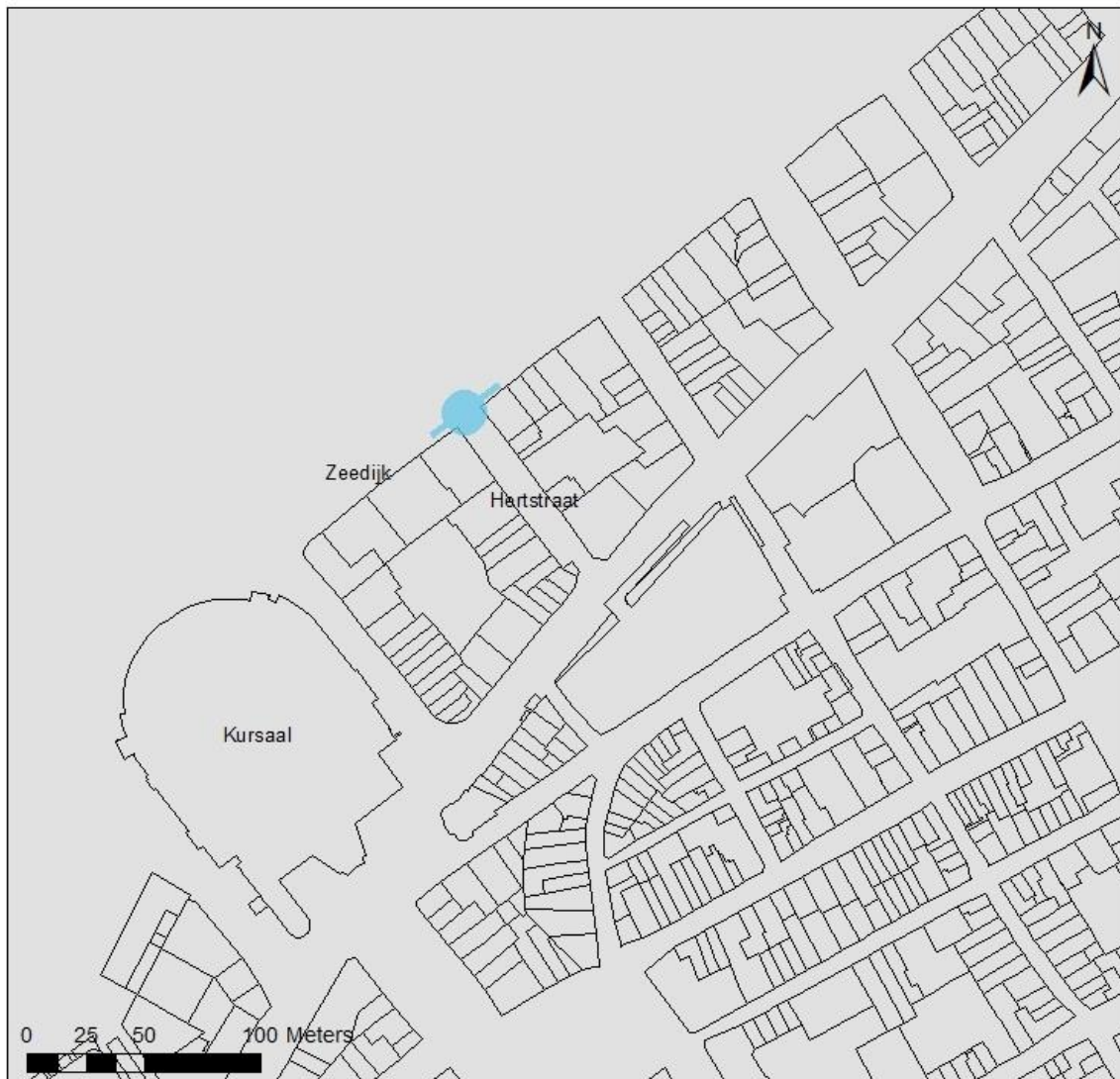

Fig. 6 Kaart met vondstlocatie en oriëntatie van de bakstenen gang.